

Nr 79.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1932 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående åtgärder i syfte att vid märkning av träd för avverkning färgstämpel må användas.

(2:a avd.)

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 301, av herr *Edberg* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i syfte att vid märkning av träd för avverkning färgstämpel användes och erhåller samma lagliga skydd som inhuggen stämpel.

Såsom skäl härför har anförts, att då avverkning utstämplad skog ibland av flera orsaker måste anstå i flera år, toge en del utstämplad skog, gran, skada av röta — stämpelröta. Denna skada bleve i första hand en förlust för skogsägaren, alldenstund vid avverkningar den bästa delen av träet måste bortkapas och kasseras på grund av den uppkomna rötan. Härvid gjorde även staten direkta förluster. Det vore därför enligt motionärens mening av vikt särskilt för enskilda skogsägare men också för staten, att mera oskadliga stämplingar komme till användning särskilt vid brösthöjd. I vissa fall praktiserades redan nu vid utstämpling av skog färgning av träden.

Över motionen hava utlåtanden införskaffats av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och av 1931 års skogssakkunniga, vilka utlåtanden fogats såsom *bilaga* till detta utlåtande.

Av centralrådets utlåtande inhämtas, att färgstämpling i icke ringa utsträckning kommit till användning vid ungskogsgallringar och vid sådana stämplingar, där avverkningens kontrollerande av annan än skogsägaren själv ej behöver ifrågakomma. För stämpling av virkesposter, som skola försäljas på rot, eller för de av skogsvårdsstyrelsernas stämplingsförrättningar, som äro att anse såsom föreskrifter enligt skogsvårdslagen, har däremot färgstämpling, på grund av ovaraktigheten av sådan stämpling, icke ansetts kunna användas. Skulle emellertid en stämplingsmetod utfinnas, varigenom nödig kontroll över avverkningarnas utförande åvägbringas, torde, såsom centralrådet framhållit, redan nu utan särskilda åtgärder från Kungl. Maj:ts sida vederbörande skogsvårdsstyrelse vara oförhindrad att åt sådan stämpel förläna lagligt skydd. Enligt 4 § mom. f

Utskottet.

i förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 15 juni 1923 (nr 213) åligger det nämligen skogsvårdsstyrelse att fastställa visst stämpelmärke att användas vid utsyningar och andra förrättningar, som verkställas av styrelsens personal, samt på lämpligt sätt bringa detta märke till allmän kännedom. Då alltså redan nu färgstämpel utan åtgärd från Kungl. Maj:t kan, om skogsvårdsstyrelse finner lämpligt använda sådan stämpel, erhålla samma lagliga skydd som inhuggen stämpel, hemställer utskottet,

att motionen II: 301 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 maj 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Linders, Carl E. Eriksson, Gabrielsson, Elof B. Andersson, Tjällgren, Granath* och *Fritiof Gustafson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Uppmälby, Hedlund i Häste, Carlström, Uddenberg, Månsson i Erlandsro, friherre Lilliecreutz, Andersson i Löbbo och Pehrsson i Bramstorp.*

Bilaga.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Med anledning härav får centralrådet, som i ärendet hört skogsvårdsstyrelserna, anföra följande.

Som motionären anför föranleder den nu allmänt praktiserade stämpningsmetoden med yxhugg å träden vid brösthöjd och rot och däri inhuggna stämplar i vissa fall skadegörelse å virket genom rötsvampar. Detta gäller dock endast för granen och i huvudsak endast sådan av mera växtlig typ. Kommer den utstämplade skogen att avverkas inom de närmaste åren efter stämplingen, bliva rötskadorna i allmänhet ej av nämnvärd betydelse, även om man påträffat fall, där rötsvamparna visat en mycket snabb tillväxt med åtföljande stor skadegörelse på kort tid. Som regel torde emellertid gälla, att skogen ej förorsakas skada genom stämplingen, för så vitt den avverkas inom två å tre år efter densammas utförande.

Under vissa omständigheter kan emellertid, som motionären antytt, inträffa, att stämplad skog kommer att kvarstå längre tid. Hinder av olika slag kunna uppstå för den utstämplade skogens försäljning, genom skogsvårdsstyrelsens ingripande kan utstämplade träds avverkning förhindras etc., varigenom, i vad angår granen, skadegörelse å virket ej kan undvikas.

I flertalet fall måste emellertid stämplingen utföras på sådant sätt, att därav, dels otvetydigt framgår vilka träd, som skola avverkas, dels ock åvägabringas möjligheter för effektiv kontroll av avverkningen. Där dessa synpunkter måste beaktas, torde det även vara nödvändigt att använda det vanliga stämpningsförfarandet. Härvid kan man emellertid gå tillväga på sådant sätt, att risken för skadegörelse i största möjliga mån inskränkes. Om stämplingen sålunda utföres under våren eller försommaren, då saftströmningen i träden är som livligast, torde faran för rötskador genom stämplingen vara jämförelsevis ringa. Till förhindrande av dylika bidrager även, att inhuggen för brösthöjdsstämplingen ej göras större än vad erfordras för att tydligt må framgå, vilka träd som äro stämplade.

Ur kontrollsynpunkt är det givetvis i första hand av vikt, att stämpelmärket inhugges vid roten. Brösthöjdsstämplarna avse endast att utmärka de träd, som skola avverkas. Då det dessutom är genom dessas anbringande, stämpelskadorna uppstå, skulle man kunna tänka sig det förfaringssättet, att stämpling medelst inhugg endast verkställdes vid roten, under det att för trädens märkning vid brösthöjd färgstämpel användes. Ett dylikt tillvägagångssätt måste emellertid ställa sig jämförelsevis kostsamt. I vanliga fall torde ej de ökade utgifterna inbesparas genom minskade rötskador.

Vad närmast lägger hinder i vägen för färgstämplingens användande, i fall, då stämplingen måste ge möjlighet till avverkningens kontrollerande, äro de svårigheter, som förefinnas att få färgstämplarna varaktiga, tydliga och omöjliga att efterapa. Då märkning med oljefärg i varje fall

torde ställa sig för dyrbart, kan endast märkning med torrfärg i en »klappa lätt» eller liknande redskap ifrågakomma. Varaktigheten av denna torrfärgsmärkning är emellertid ej tillförlitlig, liksom den är svår att utföra i regn eller fuktig väderlek. Då barken ej skall avlägsnas, kommer stämpeln att anbringas på en ojämn, skrovlig yta, där stämpelns form och särtecken kunna bli svåra att urskilja. Liksom den lätt torde kunna utplånas genom barkens avskrapning, torde den ej heller komma att erbjuda svårigheter att efterapa. För stämpling av virkesposter, som skola försälgas på rot eller för de skogsvårdsstyrelsernas stämplingsförrättningar, som äro att anse som föreskrifter enligt skogsvårdslagen, synes därför färgstämpling ej kunna användas.

Vid ungskogsgallringar och vid sådana stämplingar, där avverkningens kontrollerande av annan än skogsägaren själv ej behöver ifrågakomma, där kan emellertid färgstämpling med fördel komma till användning, vilket den även i icke ringa utsträckning redan gjort. Särskilt bör detta ske, om sannolikhet föreligger för att den utsynade skogens avverkning kan komma att uppskjutas. Som skogsvårdsstyrelserna meddelat centralrådet, använda dessa även färgstämpling i de fall, då skogsägarna så önska, och detta utan olägenhet kan ske.

Av det ovan anförda framgår, att centralrådet hyser tvivel beträffande möjligheterna att anskaffa en färgstämpel, som åvägabringar nödig kontroll över avverkningarnas utförande. Skulle emellertid en dylik stämplingsmetod kunna utfinnas, torde redan nu utan särskilda åtgärder från Kungl. Maj:ts sida vederbörande skogsvårdsstyrelse vara oförhindrad att åt sådan stämpel förlåna lagligt skydd. Enligt 4 §, mom. f i förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 15 juni 1923 (nr 213) har nämligen skogsvårdsstyrelse till uppgift att fastställa visst stämpelmärke att användas vid utsyningar och andra förrättningar, som verkställas av styrelsens personal, samt på lämpligt sätt bringa detta märke till allmän kännedom.

Med hänsyn härtill och till vad ovan anförts anser centralrådet, att motionen i fråga ej bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I detta ärendes avgörande hava, förutom undertecknad, deltagit landshövdingen Kvarnzelius, godsägaren greve Bielke, godsägaren greve De la Gardie, landshövdingen greve Mörner, landshövdingen Ringstrand, jägmästaren Alexanderson, landskamreraren Anderson och revisionssekreteraren Sjöfors, varjämte närvarit länsjägmästarna Dybeck och Fries.

Stockholm den 31 mars 1932.

Å centralrådets för skogsvårdsstyrelsernas förbund vägnar:

G. SEDERHOLM.

/ Erik Lundh.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Med anledning härav vilja de sakkunniga anförä, att de väl finna motionärens synpunkter beaktansvärda, men att de närmast vilja ifrågasätta, huruvida det för staten och skogsvårdsstyrelserna är praktiskt genomförbart att för färgstämpeln åvägabringa samma skydd som för den inhuggna stämpeln.

De sakkunniga vilja därjämte framhålla, att, då ett utmärkande av träd sker för försäljning å rot, det är naturligt, att köparen måste uppställa det kravet, att träden skola vara markerade på ett effektivt sätt. Med effektivt markeringssätt avses därvid, att markeringen icke kan utan vidare utplånas. En färgstämpel, anbringad å den mer eller mindre skrovliga och tjocka korkbarken, kan emellertid lätt borthuggas eller bortskrapas, och därmed vore det inköpta trädet förlorat för köparen.

Som effektivt markeringssätt föreligger tillsvidare endast den vanliga stämplingsmetoden. Då någon annan och bättre metod icke ännu finnes praktiskt utprövad, och då motionärens förslag icke torde innebära någon lösning, anse sig de sakkunniga icke kunna tillstyrka detsamma.

De sakkunniga vilja dock i detta sammanhang framhålla, att erfarenheten synes giva vid handen, att risken för stämpelskador väsentligt reduceras, om stämplingen sker under den del av försommaren, då trädens vegetation är livligast. Förklaringen torde vara, att kådavsöndringen eller trädens naturliga skydd mot ytskador vid nämnda tidpunkt fungerar intensivare än under eftersommaren eller hösten.

Stockholm den 22 mars 1932.

Å de sakkunnigas vägnar:

J. L. EKMAN.

Erik Lundh.